



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXLVII. ad annum MDXXVII.

Parisiis, 1644

Decreta Morvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15644

1. Tim. 2.

Paulus gentium apostolus, cum Timotheum in primis admonuisset vt a pseudoapostolis creditam sibi plebem auocaret, qui volentes esse legis doctores non intelligebant quæ loquebantur, neque de quibus affirmabant, protinus ad mores conuersus, *Obsecro*, inquit, *primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus qui in sublimitate constituti sunt, vt tranquillam & quietam vitam agamus in omni pietate & castitate.* Proinde Paulum imitati, de suffraganeorum nostrorum consilio & assensu in primis districte iniungimus, vt per cathedrales, collegiatas, parochiales, & alias quascumque ipsius nostræ prouinciæ ecclesias, fiant prece tam publice quam priuatim, quibus auertatur ira Dei, & de peccatis nostris meritam non sumat ultionem. Nam si precibus locus aliquando affuerit, si qua olim orandi necessitas institerit, ea profecto hac nobis nostra tempestate sese offert, qua atroces assiduosque bellorum tumultus inter Christianos principes exardescere videmus: & nauis ecclesiæ pluribus schismatum vndis iactata vanæ doctrinæ ventis fluctuat. Orandus igitur benignissimus Deus, vt qui nostris iniquitatibus offensus hactenus in puppi dormitasse videtur, exurgat, & dissipentur inimici eius, imperet mari & ventis, cessetque tempestas: pestilentes hæreses in dies pululantes tollat, falsa amputet dogmata, dissidentes & exulceratos principum animos conciliet: pacatisque hæresum procellis, fatiscentem Petri nauiculam tuta tandem statione recipiat. Sanctissimū dominum nostrum papam & statum hierarchicum ecclesiæ in perfecta caritate contineat: & Christianissimum regem nostrum ac supremum dominum incolumem nobis seruet, votorumque compotem efficiat, vt commissus illi populus Deum vnicum pacis auctorem agnoscat, & in agendis illi gratias totus inhiet & inardescat.

II.

Sacro hoc approbante Concilio, statuimus & ordinamus, vt omnia sincere, pure & munde fiant in domo Domini, sine labe labisve suspitione, aut specie mali. Ad quod prælati, ecclesiarum cathedralium & collegiatarum capitula, archidiaconi, abbates, abbatissæ, & aliæ quæcumque personæ

sonæ

ANNO
CHRISTI
1527.

sonæ ecclesiasticæ, diligentem gerant curam & studium exercendi, administrandi, & exequendi, onus eis a Domino concessum, (ne sanguis subditorum de manibus eorum requiratur) non quæstus causa aut pecuniæ. Ideo statuimus, inquam, & ordinamus, conformiter ad sacrorum Conciliorum, sanctorumque patrum decreta, vt manus suas illibatas, integras & intactas seruent, iuxta iuris communis dispositionem & ordinationem, ab omni exactione abstinentes, non obstantibus quibuscumque iuramentis, statutis, & consuetudinibus introductis, & in futurum introducendis. Irrationabilem illam consuetudinem iudicantes, qua ad vnâ præbendam receptus, suorum in dicta præbenda prædecessorum non receptorum (a quibus ius non habet, sed a conferente vel instituyente) plures receptiones soluere compellatur. Prouideant autem diocesani, ne ecclesiarum parochialium rectores, matricularii, aut alii quicumque, indebitas exactiones pro sacramentorum, sacramentaliumque ac diuinorum administratione faciant.

Ad vnâ
receptus
præben-
dam non
soluat plu-
res rece-
ptiones.

III.

Et vt deinde de ministris ecclesiæ prouideamus, ne circa promouendos ad sacros ordines fraus aliqua committatur, sacro hoc approbante prouinciali Concilio, de fratrum nostrorum suffraganeorum sententia & consensu statuimus, vt promotionis tempore, ordo qui proxime sequitur, diligenter obseruetur. Vt quantum attinet ad ætatem & mores, non prius promoueant diocesani suos ad aliquem sacrum ordinem, quam viderint literas testimoniales presbyteri parochialis, quæ contineant duorum aut trium testium probatorum, non suspectorum, depositiones iuramento solenni firmatas de sufficientia ætatis promouendi, & de probata & inculpata illius vita. Quo absoluto, inquirent, si promotendus habeat scientiam, a iure ad ordinem suscipiendum requisitam. Neque aliquem ad sacerdotium promoueant, nisi qui (quantum fragilitas humana patitur) sciat ea quæ continentur in Canone, Quæ ipsis, 38. distinctione.

IV.

Porro in graue clericalis ordinis scandalum ac dedecus videmus haud paucos sacerdotes nudos ac mendicos.

Concil. Tom. 34.

O O O O

Prohibemus itaque, ne aliqui ad sacrum subdiaconatus ordinem assumantur, nisi sub titulo beneficii viginti librarum Parisiensium ad minus, vel patrimonii similis valoris. Super quo per vicarios nostros in nostra dioecesi, aut in dioecesi suffraganeorum nostrorum, per eosdem suffraganeos, eorumve vicarios vel officiales, fiat diligens inquisitio per testes omni exceptione maiores. Si autem titulus patrimonialis ad eum peruenerit ex cessione, aut donatione alterius: similiter inquiratur, an præfatam summam possit reditus rei cessæ repræsentare. Deinde super fraude, si qua interuenerit inter cedentem & cessionarium, exigatur sacramentum cedentis ac cessionarii. Iurabit autem cedens, se donasse sine vlla fictione, aut spe in futurum recuperandi: cessionarius autem affirmabit, nullum esse inter se & cedentem pactum de restitutione rerum cessarum: suæque intentionis esse illa retinere, ac quamdiu viuet illis vti & frui. Prohibemus autem districte, ne ordinatus ad titulum patrimoniale, eundem vendat, aut alienet sine permissione episcopi ordinantis, donec beneficium aut patrimonium prætaxati valoris fuerit assecutus.

V.

Et quamuis episcopus originis, beneficii, aut domicilij, non solum ad ordines promouere, sed etiam literas dimissorias, ad ipsos ordines concedere possit; iniungimus tamen suffraganeis nostris, vt si quando literas dimissorias ad sacros ordines indulgere voluerint, ne indigni assumantur, obseruent ordinem qui sequitur: videlicet quod volentes impetrare literas dimissorias accedant ad dioecesanos: qui super præmissis ætate, literatura, moribus, beneficio seu patrimonio inquirant; seruentque diligenter prædictas solennitates, perinde ac si in propria ordinare vellent. Ac tunc sic examinato concedantur literæ dimissoriæ: remittaturque ita examinatus cum literis ipsis: in quibus etiam declaretur prædicta solennitas sic obseruata, fiatque mentio expressa de beneficio aut patrimonio, vt episcopus, ad quem se conferet ordinandus, eum sine scrupulo promouere & ordinare possit. Quod si propter infirmitatem aut aliam causam rationabilē, is qui literas dimissorias obtinere cupit, non possit commode accedere ad suum episcopum, tunc remittatur super ætate, literatura ac moribus, vt prius,

ANNO
CHRISTI
1547.

examinandus ad episcopum, cui literæ dimissoriæ præsentabuntur: inferaturque in illis literis dimissoriis clausula, Super quo conscientiam tuam oneramus. Prouiso tamen, quod nunquam concedantur literæ dimissoriæ, nisi illi qui habuerit beneficium aut patrimonium prætaxati valoris.

VI.

Sed quantum attinet ad iam promotos ad sacerdotium, iniungimus suffraganeis nostris, vt super illis diligentem & accuratam faciant inquisitionem. Et quos inuenerint promotos ante ætatem legitimam, iuxta iuris dispositionem ab executione ordinum suspendant, donec ad ætatem legitimam peruenerint. Et quos vita reprehensibiles cognouerint, debite coerceant. Quos insuper non esse literaturæ sufficientis deprehenderit, ab executione ordinum suspendant, donec in scientia, quæ ordini est requisita, ad plenum fuerint instructi.

VII.

Rursus quia nonnulli, suæ ignorantia & incapacitatis & delictorum conscii, fugientes examen suorum episcoporum, scientes se non esse ab illis promouendos, ad curiam Romanam confugiunt, etiam absque literis dimissoriis eorundem episcoporum, & in eadem curia se faciunt promoueri ad omnes sacros ordines, per quosdam asserentes se esse episcopos, & habere a Romano pontifice auctoritatem ordinandi, de quorum potestate ac commissione non apparet: sintque ordinati huiusmodi promoti extra tempora, ac interdum tribus successiuis diebus: talibus diœcesani non permittant executionem suorum ordinum, nisi visis diligenter eorundem literis: constituto etiam sufficienter de potestate ordinantium, & eorum commissione eis a Romano pontifice concessa. Ad hæc etiam, quod rursus examinentur de vita, scientia, ætate, ac inquiretur de beneficio seu patrimonio. Qui si in prædictis aut aliquo præmissorum inuenti fuerint minus sufficientes, declarentur suspensi ab executione ordinum, modo & forma supra declaratis.

VIII.

Ceterum, quia ecclesiæ Dei nihil magis officit, quam quod indigni præficiantur curæ animarum, & ad aliorum

Concil. Tom. 34.

O o o o ij

assumantur regimen, qui seipos regere non possunt: dicecesani ergo ad parochiales ecclesias non instituant presentatos ab ecclesiasticis laicisve patronis, nisi eos prius diligenter examinauerint: neque indignos præficiant, aut incapaces admittant. Quod si qui sint instituti vel prouisi, etiam per sedem apostolicam, nihilo minus dicecesani eos examinent: & si minus idonei fuerint inuenti, ad administrationem beneficii non admittantur, sed loco eorum per episcopos instituantur vicarii idonei, quibus congrua portio assignetur. Et tamdiu in beneficio administrent, donec sic instituti aut prouisi literaturam sufficientem assecuti fuerint, aut sint ætatem legitimam adepti.

IX.

Cumque graue nimis sit & absurdum, quod quidam ecclesiarum prælati, cum possint viros idoneos ad beneficia ecclesiastica promouere, assumere non verentur indignos, quibus nec morum honestas, nec literarum sufficientia suffragatur; carnalitatis sequentes affectum, non iudicium rationis; unde quanta ecclesiis damna proueniant, nemo sanæ mentis ignorat. Nos ergo volentes huic morbo mederi, præcipimus omnibus & singulis collatoribus, vt, prætermisissis indignis, idoneos assumant, qui Deo & ecclesiis gratum valeant impendere famulatum. Fiatque iuxta sacrum Lateranense Concilium in prouinciali Concilio diligens inquisitio, vt qui post primam & secundam correptionem fuerit repertus culpabilis, a beneficiis conferendis per ipsum prouinciale Concilium suspendatur: instituta in eodem Concilio persona prouida & honesta, quæ suspensi suppleat defectum in beneficiis conferendis.

X.

Ad nos (quod amarius dolendum est) peruenit quod in multis cathedralibus & collegiatis ecclesiis huius nostræ prouinciæ, nullæ sunt aut vsque adeo tenues quotidianæ distributiones, vt vix tertiam partem grossorum fructuum ascendant. In quibus hactenus inualuit consuetudo, quod illarum ecclesiarum canonici absentes, per interessentiam vnus diei grossos fructus totius anni percipiant. Ex quibus vagandi materia oritur, cultus diuinus (quem augeri optamus) diminuitur, officium (propter quod beneficium

Damnatur
irrationabi-
lis consue-
tudo.

ANNO
 CHRISTI
 1527.

ecclesiasticum datur) omittitur, quibusdam clericis admodum ignaris tenui precio conductis, cura diuini officii committitur: quod vnico contextu, non seruatis interstitiis temporum ab ecclesia præfixis, per huiusmodi mercenarios transcurrente & syncopando celebratur, vt aliunde ex quæstu Missarum vitam sibi mendicent. Nos igitur cupientes prædictis occurrere & quantum possumus aduersus futura cauere, sacro approbante Concilio, huiusmodi consuetudines tamquam ecclesiis nociuas, & cultui diuino detrahentes, cassamus & reuocamus. Hisque non obstantibus statuimus quod diocesani in suis diocæsis dictarum ecclesiarum canonicos per iuris remedia, etiam suarum præbendarum priuationem, ad suas ecclesias reuocent: dictosque grossos fructus, pro maiori parte in quotidianas distributiones conuertant. Et residentes & diuino officio actualiter interessentes secundum mensuram laborum plus minusve capiant emolumenti: sub obtestatione diuini iudicii omnibus præcipientes, vt respectu huiusmodi quotidianarum distributionum iura antiqua sacrorum Conciliorum & patrum decreta integre obseruent & obseruari faciant.

XI.

Rectores ecclesiarum (quorum singularis est electa industria) compellantur per suffraganeos nostros, quoad fieri poterit, ad personalem residentiam: neque cum illis de non residendo, nisi causa probabili intercedente, dispensetur.

Et in ecclesiis parochialibus per singulos dies dominicos presbyteri parochiales curati per se, aut vicarios eorum, clara voce & intelligibili, ac verbis maternis, annuntient decem præcepta decalogi, & articulos fidei. Et si qui fuerint presbyteri, quibus non suppetat doctrina, aut prædicandi gratia, legant & declarent prædicta die dominica vnum capitulum Ioannis de Gerson, in opere suo tripartito.

XII.

Admoneant frequenter curati suos parochianos, vt intersint Missæ parochiali diebus dominicis & festis per hebdomadam occurrentibus. Et vt ad omnia illa, quæ per singulos dies dominicos in pronis præcipiuntur, diligen-

ter attendant. Quod si legitimo cessante impedimento, absque licentia sui curati, per tres dies dominicos neglexerint interesse Missæ parochiali, denuntient statim promotoribus, vt pro mensura contemptus vel offensæ puniantur.

ANNO
CHRISTI
1527.

Hortentur insuper iidem curati eosdem parochianos suos, vt frequenter peccata sua confiteantur, & sacramentum eucharistiæ percipiant, præsertim in festis solennibus, & tempore infirmitatis, aut pestis, aut vbi instat periculum mortis: seu cum mare sunt nauigaturi, aut per diuersa loca peregrinaturi. Quos etiam commoneant, ne peregrinentur sine literis testimonialibus Christianitatis eorum: quas iidem curati per se aut eorum vicarios, si petantur, liberaliter tradant.

Curati diligenter aduertant, si parochiani eorum, ad minus semel in anno, sanctam ecclesiæ communionem eucharistiamque percipiant: & communicantium nomina, si commode fieri potest, scripto redigant.

XIII.

Volumus etiam quod in singulis parochialibus ecclesiis non solum dicatur Missa parochialis dominicis, sed etiam aliis per hebdomadam diebus diuina officia, secundum primam foundationem ipsius ecclesiæ, vel illius augmentationem, celebrentur.

Et ne diuinus cultus (quem omnino augeri desideramus) minuat, fundatorumve intentio fraudetur, per dicecefanos compellantur omnes & singuli rectores ecclesiarum parochialium, capellani, aliique beneficiati, leprofariarum aliarumque domorum administratores, ad ostendendas exhibendasque literas foundationis, institutionis & augmentationis beneficiorum suorum & administrationum: vt omnibus visis, de diuinis officiis, iuxta fundatorum intentionem, quod opportunum fuerit, ab eisdem dicecefanis statuatur.

De capellis
non temere
de nouo e-
rigendis.

Inhibemus capellas de nouo erigi, construi, etiam omnino dirutas reedificari, sine dicecefanorum licentia & permissione.

XIV.

Non liceat in oratoriis priuatis, quæ in domibus priuatorum interdum habentur, Missas celebrare prætextu dispensationis sedis apostolicæ; nisi prius visis ab episco-

ANNO
 CHRISTI
 1527.

pis, recognitis & approbatis dictis literis dispensationis: transgressores autem per ordinarios locorum poena condigna plectantur.

Sed quia in diuersoriis aut hospitiiis sunt interdum capellæ, vbi viatores ac transeuntes passim celebrari faciunt, neque curant ad ecclesiam parochialem, vel aliam ecclesiam accedere; præcipimus suffraganeis nostris, vt inhibeant sub poena suspensionis a diuinis omnibus & singulis presbyteris sibi subditis, ne in huiusmodi capellis deinceps celebrare attentent. Quia tamen extranei sacerdotes a celebratione Missæ, aut transeuntes ab auditione facile cohiberi non possent, idcirco iidem suffraganei nostri prohibeant sub poena excommunicationis vel alia poena, magistris dictorum hospitiorum, seu diuersoriorum, quod non patiantur deinceps in illis capellis celebrari.

XV.

Item ne populus distrahatur a Missa parochiali, & ab auditione mandatorum Dei & ecclesiæ, prohibemus, ne in capellis ab antiquo etiam episcoporum auctoritate fundatis, aliæ Missæ celebrentur, quam illæ, quæ de fundatione extiterint. Et si quæ sint Missæ, quæ ex tenore fundationis dici debeant die dominico, non dicantur, nisi post Missam parochialem.

Admonemus insuper suffraganeos nostros, vt ex causis præmissis, & præsertim hoc tempore, quo videmus multos adduci ad contemptum præceptorum ecclesiæ & ministrorum eiusdem: non facile admittant fundationes capellarum, quibus ordinatur celebratio Missæ dominico die, ea potissimum hora, qua populus vniuersus conuenire debet ad audienda diuina, præceptaque Dei & ecclesiæ.

Et vt magis ac magis tollatur occasio celebrandi Missas in locis ac oratoriis priuatis, iniungitur suffraganeis nostris, vt non sint faciles ad consecranda altaria portatilia: sed tunc demum ad ea consecranda accedant, cum intellexerint ea esse requisita pro ecclesiis aut aliis locis, in quibus licite celebratur. Et per suos decanos rurales aliosve officarios prouideant, ne prædicta altaria portatilia retineantur in domibus priuatorum.

De altari-
 bus portati-
 libus non
 facile con-
 secrandis.

XVI.

ANNO
CHRISTI
1527.

Cum autem deceat domum Dei sanctitudo, vt cuius in pace factus est locus, eius cultus sit cum debita veneratione pacificus: sit itaque iuxta Gregorii decimi Concilium generale Lugdunense ad ecclesiam humilis & deuotus ingressus: sit in ea quieta conuersatio, Deo grata, inspicientibus placita, quæ considerantes non solum instruat, sed & reficiat. Cessent in ecclesiis vniuersitatum & societatum quarumlibet Concilia, conciones & publica parlamenta. Cessent confabulationes quælibet: cessent vana, & multo fortius foeda & profana colloquia. Cessent postremo quæcumque, quæ diuinum possunt perturbare officium, aut oculos diuinæ maiestatis offendere: ne vbi peccatorum est venia postulanda, ibi peccandi detur occasio, aut deprehendantur peccata committi.

Mimi non
intrent ec-
clesiam ad
pulsandum
suis instru-
mentis.

Prohibemus idcirco, ne histriones aut mimi intrent ecclesiam, ad pulsandum tympano, cithara, aut alio instrumento musicali: neque in ecclesia, aut iuxta ecclesiam suis pulsent instrumentis. Prohibemus insuper, ne fiat deinceps festum fatuorum aut innocentium, neque erigatur decanatus patellæ.

XVII.

Et cum in ecclesiis Dei psalmodia cantanda præcipiatur, vt fidelium deuotio excitetur, in hoc nocturnum diurnumque officium, & Missarum celebritates, assidue clero ac populo sub maturo tenore distinctaque gradatione cantentur, vt eadem distinctione collibeant, & maturitate delectent. Propterea præcipimus, vt in ecclesiis sint musici cantus distincti ac discreti, mouentes cor ad deuotionem compunctionemque. Porro in ecclesiis prætextu musici cantus non sunt audiendæ publicæ cantilenæ & lasciua. Neque enim, inquit Hieronymus, in tragædiarum modum guttur & fauces medicamine sunt leniendæ; ne, dum blanda vox quæritur, congrua vita negligatur. Nam vt cantor minister Deum moribus stimulat, cum populum vocibus delectat, ita lasciuus animus dum lasciuioribus delectatur modis, eos sæpe audiens emollitur & frangitur. Curent ergo sacerdotes & clerici sic suos cantus instituere, vt modesta honestaque psallendi grauitate, placidaque & grata modulatione, sic audien-

ANNO
 CHRISTI
 1527.

dientium aures deliniant, vt prouocent excitentque ad deuotionem compunctionemque, non ad lasciuiam, cordisve aut animi titillationem.

Organorum vsum ecclesia a patribus ad cultum seruitiumque diuinum recepit. Nolumus itaque quod organici instrumentis resonet in ecclesia impudica aut lasciuia melodia, sed sonus omnino dulcis, qui nihil prater hymnos diuinos & cantica spiritualia repræsentet.

Organorū
 vſus.

XVIII.

Et vt in maioribus ecclesiis cultus Dei viui sanctior, iuxta maiorum traditiones, in melius reformetur, statuimus vt in cathedralibus ac collegiatis & conuentualibus ecclesiis horis debitis, signis congrua pulsatione præmissis, laudes diuinae per singulas horas, non cursim ac festinanter, sed tractim cum pausa decenti, præsertim in medio cuiuslibet versiculi psalmorum, debitam faciendo inter solenne & feriale officium differentiam, reuerenter ab omnibus persoluantur.

Horas autem canonicas dicturi, cum tunica talari ac superpelliciis mundis & cappis, iuxta temporum diuersitatem, ingrediantur ecclesias: caputia, almutias, vel birreta tenentes in capite. Qui cum in choro fuerint, grauitatem seruent, quam locus & officium exposcunt: non cum aliis confabulantes seu colloquentes, aut literas seu scripturas alias legentes. Et cum psallendi gratia ibidem conueniant, muta aut clausa labia tenere non debent: sed omnes, præsertim qui maiori funguntur honore, in psalmis, hymnis & canticis, Deo alacriter modulentur.

De granitate in choro seruanda.

Cum dicitur Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto, omnes consurgant.

Cum nominatur illud nomen gloriosum, Iesus, in quo omne genu flexitur caelestium, terrestrium & infernorum, omnes caput inclinent.

Philipp. 2.

Nemo ibidem, cum horæ in communi cantantur, legat vel dicat priuatim officium. Nam non solum officium quo obnoxius est choro subtrahit, sed & alios psallentes perturbat.

De officio horarum, non dicendo a quopiam priuatim in choro cum illis cantantur.

Super his debite obseruandis, aliisque ad diuini officii prosecutionem ac chori disciplinam spectantibus, decanus & capitulum, vel cui onus incumbit, diligenter in-

Concil. Tom 34.

Pppp

uigilet, hincinde, ne quid inordinate fiat, circumspiciens.

Horum autem transgressores, illius horæ, in qua circa prædicta excefferint, vel alia maiori, prout transgressionis grauitas exegerit, plectatur pœna.

ANNO
CHRISTI
1517.

XIX.

Admonemus beneficiatos & alios in sacris ordinibus constitutos, qui ad horas canonicas tenentur, vt si orationes suas Deo acceptas fore cupiunt, non in gutture, vel inter dentes, seu deglutiendo aut syncopando dictiones, vel colloquia aut risus intermiscendo: sed siue soli, siue associati, diurnum nocturnumque officium reuerenter, verbisque distinctis peragant: ac tali in loco, vnde a deuotione non retrahantur.

Quicumque in ecclesia beneficiatus, præsertim de maioribus, diuinorum tempore per ecclesiam vel foris circa eam deambulando, aut cum aliis colloquendo visus fuerit, non solum illius horæ, sed totius diei distributiones ipso facto amittat. Et si semel correptus non destiterit, per mensẽ distributionibus careat: & si pertinacia exegerit, grauiori pœnæ subiiciatur. Regulares, qui in conuentualibus ecclesiis circa prædicta excefferint, superiorum arbitrio castigentur.

XX.

Constituatur tabula in choro, in qua quid per vnumquemque ex canonicis vel aliis beneficiatis, in singulis horis per hebdomadam aut maius tempus, cantandum legendumve sit, describatur. Qui autem secundum quod ibi perscriptum fuerit facere per se vel alium neglexerit, pro qualibet hora distributiones vnus diei amittat.

Qui in Matutinis & Vesperis, ante Gloria Patri primi psalmi, consimiliter in aliis horis, in Missa, ante finem epistolæ vsque in finem, diuino officio non interfuerit, (nisi forte necessitate cogente, ac petita ac obtenta licentia, discedere oporteat) pro illa hora absens censeatur: saluis ecclesiarum consuetudinibus, si quæ forte circa hæc arctiores existant. Idem obseruetur in iis qui a principio vsque ad finem in processionibus non permanserint. Pro cuius executione deputetur aliquis, onus habens notandi personas singulas, statuto tempore non conuenientes, iuramento adstrictus agere fideliter, & nulli parcere.

ANNO
 CHRISTI
 1527.

Præcipimus etiam conformiter ad statutum præceden-
 tis Concilii, quod in illis ecclesiis, quibus singulis horis
 certæ distributiones statutæ non sunt, omnino etiam de
 grossis fructibus, si opus sit, deputentur: vt iuxta men-
 suram laboris plus minusve quisque capiat emolumentum.
 Tollentes prorsus abusum illum, quo in vna dumtaxat ho-
 ra præsens totius diei distributiones vsurpat. Et illum,
 quo præpositi vel decani & alii officiales, ex hoc solo quod
 officiales sunt, licet actualiter pro vtilitate ecclesiæ non
 absint, quotidianas distributiones percipiunt.

De distri-
 butionibus
 cuique se-
 cundum
 mensuram
 laboris fa-
 ciendis.

Damnatur
 abusus cir-
 ca quotidiana
 distribu-
 tiones.

XXI.

Cum autem, secundum Apostolum, is qui altari ser-
 uit de altari viuere debet, statuimus ad iuris dispositio-
 nem, vt omnes & singuli canonici ecclesiarum cathedra-
 lium & collegiatarum nostræ prouinciæ, lucrentur & per-
 cipiant post eorum receptionem & admissionem in fra-
 tres, grossos fructus, & alios quoscumque suarum præ-
 bendarum, personaliter residendo & deseruendo suis
 beneficiis, æqualiter inter se distribuendo. Nisi ex funda-
 tione eorundem locorum speciali & legitima, sufficien-
 ter probata, prædicti grossi fructus pro certo tempore a-
 liis ecclesiis aut pijs vsibus, expresse pertineant & depu-
 tentur. Damnabilem illam consuetudinem iudicantes,
 qua in certis ecclesiis prædicti fructus ad certum tempus,
 in vtilitatem cedunt iam receptorum: siue qua cauetur,
 vt ad certum tempus sint de nouo recepti, expectantes:
 veram corruptelam & notorium abusum, tales & similes,
 declarantes per hoc præsens nostrum statutum. Et quo-
 niam dispositione iuris duo canonici assistentes episcopis,
 seu de familia eorum existentes, similiter & alii priuile-
 giati, debent gaudere grossis fructibus suarum præben-
 darum: ideo non intendimus eis præiudicare per hoc præ-
 sens statutum, sed volumus eos illibatos conseruare in di-
 ctis suis priuilegiis.

1. Cor. 9.

Damnatur
 consuetudo
 in aliqui-
 bus eccle-
 siis inuale-
 scens.

Dioecesani statim post dissolutum præsens Concilium
 diligenter visitabunt breuiaria, Missalia, antiphonalia, ac
 sanctorum legendas. Et quæ deprehenderit in illis super-
 flua, aut non satis pro ecclesiæ dignitate conuenientia, ipsi
 continuo tollent & rescabunt, & quæ viderint esse ne-
 cessaria, adiicient.

De visitan-
 dis per dice-
 cesanos
 breuariis
 & Missali-
 bus.

XXII.

ANNO
CHRISTI
1527.

Fide dignorum relatio ad nostrum auditum perduxit, quantum in multis monasteriis sit a primæ institutionis puritate recessum, siquidem illorum cœnobitæ sic vitam monachalem & regularem reiecerunt, vt & moribus & nomine & habitu religiosi haberi & nominari vereantur. Quod si in præmissis gubernaculum disciplinæ contemnatur, hoc solum restare videmus, vt religio naufragetur. Rebus itaque in deteriora prolabantibus obuiam ire volentes statuimus, vt abbates, abbatissæ, priores, priorissæ, & alii religiosorum superiores, quocumque nomine censeantur, sic sua monasteria in cultu diuino, vita & moribus, vestimentis monachalibus, cibis & potibus, reforment, & suos religiosos & moniales, ad vitam regularem & monasticam, secundum institutiones suorum ordinum & alias regulares, reducant, quod in eis nihil reperiatur, quod diuinam maiestatem & simplicium animos offendere possit. In præmissis autem, per diœcesanos in suis visitationibus diligens inquisitio fiat. Et quæ repperint deformata, reforment, & omnino corrigant: quæ super prædictis facta fuerint sequenti Concilio referant. Et ne notorium illum abusum, quo nonnulli regularem apostasiam incurrendo, sine habitu regulari etiam in publicum incedere non erubescunt, sub dissimulatione pertransire videamur: statuimus, quod canonici regulares de cetero super veste exteriori togam lineam, tam intra, quam extra monasterium, ferre omnino teneantur. Nisi forte super huiusmodi toga non deferenda, priuilegium habeant: quod suis diœcesanis exhibere infra duos menses, a die publicationis computandos, habeant: Qui visò priuilegio, super alio habitu patenter distincto a vestimentis clericorum sæcularium, ordinabunt, vt expedire & iuris esse videbitur.

De toga lineam super vestem a canonicis regularibus ferenda.

XXIII.

Omnes clericos, maxime in sacris constitutos, admonitos esse volumus: se cum in sanctorum loco sint, necessitatem bene viuendi, non licentiam peccandi esse assécutos. Idcirco eos hortamur, vt opera sanctorum exercent, luceantque coram hominibus opera eorum, sintque vere illud sal euangelicum. In ministerio vigilantes &

ANNO
CHRISTI
1527.

solliciti, plantent, euellant, dissipent: & cum summo studio adificent quæ pietatem respiciunt.

Insuper professionem suam probent habitu, scilicet vt per decentiam habitus extrinseci intrinsecam morum honestatem ostendant. Vestitus ergo clericorum, maxime in sacris constitutorum, non sit expectoratus: sed a collo desuper vndique clausus, a manicis, lateribus, & retro.

Cum elationis habeat calumniam, quidquid propter venustatem, non propter necessitatem accipitur: & ne bona ecclesiæ, quæ pauperum sunt, in fastum & corporis ornatum (qui a sacro ordine alienus esse debet) conuertantur, inhibemus omnibus & singulis ecclesiasticis nostræ prouinciæ, ne vestimentis exterioribus & sagis oblongis sericeis, in publico aut domestice vtantur, sub pœnis arbitrio diœcesanorum imponendis. Non tamen intendimus ecclesiasticis ex sanguine regio aut ducali ortis huiusmodi vestimentorum sericeorum delationem prohibere: quos tamen hortamur vt in suis vestimentis decentiam ecclesiasticam obseruent.

De vestimentis sericeis non deferendis a clericis.

XXIV.

Vestes sint talares, non frongiata, aut partita; nec nimia amplitudine superflua, nec plus æquo constricta, in quibus clericalis ordinis honestas & modestia, non fastus iactantia, vel elationis vitium, deprehendatur. Non etiam camisiâ gestent (quod dicunt) frongiatas.

Non pannosi sint clerici, aut in vestibus laceri. Neque enim affectata sordes, aut exquisita delicia, laudem pariunt.

Non caligas, partitas aut scacatas assument, neque circa genu dislutas, non lunatis seu cornutis, ac nimis fenestratis, calceis vtantur. Non annulos in digitis deferant: nisi forte huiusmodi sint, quibus id ad decorem suarum dignitatum permittatur.

Ipsi quoque clerici in sacris præsertim constituti, & eorum commensales, neque comam relaxent, aut barbam nutriant: sed tonsuram, coronam, seu rasuram habeant, secundum ordinem suum honeste rasam.

De honestate a clericis seruanda in crinibus & tonsura.

Denique iuxta Concilium Lateranense pannis rubeis aut viridibus non vtantur: ab iis denique abstineant quæ in eodem Concilio continentur.

In incessu quoque honestatem exhibeant, vt grauitate itineris, mentis maturitatem ostendant. Incompositio enim corporis, risus dissolutus, indecens oculorum vagatio, inæqualitatem indicant mentis.

In conuersatione autem cum laicis ita se habeant, vt neque ex nimia familiaritate, aut conuersatione æquali, reddatur contemptus dignitatis: neque ex nimia austeritate, fastu aut pompa, superbi aut plus æquo elati iudicentur.

Qui ludi a clericis sunt vitandi.

Neque in publico ludant pila, aut aliis ludis, maxime cum laicis. A ludo alearum, aliisque, qui a sorte pendent, abstineant: neque ludentium fautores, spectatores, aut testes existant.

Non se admisceant choreis publicis, tripudiationibus, aut saltationibus: non turpes, amatorias, aut lasciuas depromant cantilenas, seu cantantibus faueant aut adsint.

Non in scenam velut histriones prodeant, non comœdias vernaculas agant: non spectaculum corporis sui faciant in publico priuatoque loco.

Quæ omnia cum omnibus sacerdotibus sunt indecora, & ordini clericali multum detrahentia, tum illis præcipue, quibus animarum cura est commissa.

XXVI.

Incontinentes sacerdotes, & concubinarios clericos, episcopi per se vel suos officiales ad continentiam & ecclesiæ regulam remediis conuenientibus reuocabunt. Salutare pœnas, iuxta sanctorum patrum decreta, & sacrorum ac generalium Conciliorum Canones, in illos (si moniti non desistant) exequentur.

Contra clericos venatores, vel negotiis sæcularibus implicitos, si a venandi negotiandive consuetudine moniti non desistant, ad pœnam Aurelianensis Concilii & alterius Lateranensis procedetur.

XXVII.

Et cum sacrum Viennense Concilium statuerit, vt monachi in suis sibi commissis administrationibus vel prioratibus non præsumant soli habitare, sed si prouentus prioratuum vel administrationum huiusmodi forte non suppetant, duobus aliis vicinioribus locis, ad eorum monasteria

ANNO
CHRISTI
1527.

pertinentibus, vel ipsorum monasteriorum officiis, aut inter se inuicem, prout erit commodius, cum consensu & consilio abbatum, per locorum ordinarios vniantur: nos illud Viennensis Concilii tam salubre tamque prouidum statutum obseruari præcipimus.

Ad hoc statuimus, quod moniales cuiuscumque ordinis existant, morantes in prioratibus, qui non sunt idonei ad conuocandam reformationem, & conuentum custodiendum, neque ad id forte reditus eorum suppetere possunt: remittantur ad abbatiam seu monasterium, vnde huiusmodi prioratus dependent. Reditus autem prædictorum prioratum a pplicentur abbatia, vel monasterio, vbi etiam pro mensura augmenti augeatur numerus religiosarum. Ex ordinatione autem episcopi prouidebitur de seruitio competenti in prædicto prioratu celebrando per presbyterum secularem: cui de consensu religiosarum, per eundem episcopum congrua portio assignabitur.

Et quoniam sunt aliqua monasteria sita extra prouinciam nostram, a quibus dependent prioratus, infra limites prouinciæ nostræ constituti, rogamus diocesanos locorum, vt religiosas illorum prioratum aduocent ad suas abbatias, seu monasteria: offerentes, quod nos & suffraganei nostri etiam curabimus modo consimili ad abbatias nostrarum diocesium reuocare religiosas, existentes in prioratibus extra prouinciam nostram sitis, quibus insufficientes reditus esse nobis constiterit.

De reuocatione religiosarum, in aliena diocesi existentium.

XXVIII.

Item constituimus, vt in monasteriis monialium tot instituantur moniales, quot de facultatibus eorundem monasteriorum (reparationibus ecclesiæ, clausuræ, & aliarum regularium domorum, nec non & processuum expensis deductis) commode & sine penuria sustentari possint. A quibus pro ingressu, aut receptione, nihil prorsus prætextu consuetudinis, aut quouis alio quæsito colore, exigatur. Si qua tamen ultra eas in huiusmodi monasteriis se recipi petat, id non interdiximus, dummodo congruam seculum afferat pensionem, qua cum ceteris religiosis numerariis alatur. Non tamen in locum numerariarum succedat: sed decedentibus numerariis alia noua & pauperes subrogentur.

De statu
regulariū,
cap. Pericu-
loſo, in 6.

Prouideant etiam epiſcopi, vt illud ſalubre ac frugiferum decretum, incipiens, Periculoſo, in eo præſertim, quod continet de clauſura perpetua monialium, ſeruetur, ac perpetuo cuſtodiat. Nihil enim magis officit regulari monialium diſciplinæ, ſpiritualiſque profectui, quam reſeratis clauſtri ſeptis, portisſque pro cuiuſque earum nutu patentibus, frequens & licentioſa extra monaſterium euagatio, & tamquam ruptis obicibus, diſſoluta ac inſolens vltra metas conuentus eruptio. Siquidem exinde dedecoroſa enaſcitur earum cum laicis perſonis tam viris quam mulieribus conuerſatio: & præter cetera ſalutis animarum detrimenta, ingens in præcipiti pendentis earumdem caſtitatis periclitatio.

ANNO
CHRISTI
1517.

XXIX.

Cum autem ea, quæ ad certum vſum pium ſint largitione fidelium deſtinata, non debeant in alium vſum conuerſi: præcipimus, iuxta Concilium Viennenſe, xenodochia, leproſarias, eleemoſynarias, & alia hoſpitalia, quocumque nomine cenſeantur, viſitari & reformari per eos, ad quos id de iure ſtatuto ve in locorum fundatione appoſito, vel ex conſuetudine præſcripta, aut priuilegio ſedis apoſtolicæ ſpectat & pertinet. Gubernatio vero viris prouidis & diſcretis ac boni teſtimonii committatur: qui inſtar tutorum & curatorum præſtare iuramenta, ac de locorum ipſorum bonis inuentarium conficere, & ordinariis ſeu locis illis, quibus ſubſunt loca huiuſmodi, vel deputandis ab eis, annis ſingulis de adminiſtratione ſua teneantur reddere rationem: volentes quod hæc in prouiſione ſeu commiſſione, quæ fiet de eiſdem hoſpitalibus, exprimantur.

XXX.

Cum ex multiplicatione confratriarum sæpe monopolia oriri contingat, & quæ in vſus pios conſumenda ſunt, in crapulam conuerſi videantur: ſiquidem dies feſtos confratriarum, non aliter ſe confratres digne celebrare putant, niſi comeſſationibus & ebrietatibus deſeruiant: ſacro approbante Concilio, ſub pœna excommunicationis inhibemus: ne aliqui, cuiuſcumque ſtatus extiterint, confratrias erigere, & de nouo inſtituere, ſine epiſcoporum expreſſo conſenſu & approbatione, audeant. Antiquas autem, quas per epiſcopos inſtitutas aut aliter approbatas
fuiſſe

ANNO
CHRISTI
1517.

fuisse confiterit, toleramus. Omnem baculorum delationem, confratribus & aliis quibuscumque, tam extra quam intra ecclesiam, nec non conuenticulares comeffationes, maxime diebus festis illarum confratriarum, & ex denariis earumdem fiendas seu soluendas, sub prædictis pœnis prohibentes.

Ordinamus insuper, quod quantum ad antiquas confratrias attinet, teneantur confratres, seu procuratores, infra sex menses a die publicationis præsentium, afferre diœcesanis, eorumve officialibus aut vicariis, statuta, si qua habeant: & eosdem diœcesanos instruere de modo & forma quam in eis seruant; de quantitate reddituum, & in quos conuertant vsus; vt sic, iustitia mediante, quod super his opportunum fuerit statuatur, omniaque ad sobrietatem modestiam reuocentur. Alioquin, elapsis sex mensibus, ad earum annullationem procedatur.

Eisdem confratribus & aliis delationem calicum, vasorum sacrorum, & capparum ecclesiasticarum, prohibemus. Iniungentes de suffraganeorum nostrorum consensu, sacerdotibus & aliis per prouinciam nostram constitutis, ne ipsas deinceps concomitentur, aut illis deseruiant. *Exnunc autem iuramenta quæ solent præstare in ingressu omnino reprobamus & cassamus: prohibentes ne deinceps iuramenta super obseruatione statutorum prædictarum confratriarum, aut præstentur, aut exigantur. Et etiam, vbi confratria erunt permissæ, volumus quod ab inuitis pro egressu nihil exigatur.*

De calicibus & cappis ecclesiæ non defendendis in festo confratriarum per laicos.

Confratriarum prouisores, procuratores, seu magistri, vel gagiatores ecclesiarum parochialium, teneantur præstare iuramenta in initio officii suscepti, coram episcopis aut eorum officialibus, eliganturque singulis annis, mox reddituri de receptis & solutis rationem. Et pecuniæ, quæ supererunt, applicentur per eos vel in vsum reparationis ecclesiæ, aut curam seu alimoniam pauperum, aut alios pios vsus, prout episcopus arbitratus fuerit.

XXXI.

Insuper, ne quis per excommunicationem, quam pro præcipuo mucrone ecclesia habet, a fidelium communionem ex leui causa innodetur; sacro approbante Concilio prohibemus, quatenus de cetero nullæ excommunica-

Concil. Tom. 34.

Q999

tiones concedantur, nisi pro graui causa: & ea cognita, secundum formam iuris generalesque monitiones in forma malefactorum, non decernantur pro iniuriis verbalibus, nisi forte atrocioribus: quarum distinctio arbitrio officialium relinquatur. Quos nihilo minus diligenter & districte monemus, vt omnino caueant ab illarum multiplicatione, ne in vilipendium & contemptum deducantur.

XXXII.

Statuimus & præcipimus, vt ad tollendas hæreses, quæ magis ac magis (quod dolentes referimus) pullulant, diocesani iuxta sacrum generale Concilium, aut per se aut archidiaconos seu alias honestas personas, bis in anno, aut sæpius, si res ita postulauerit, parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeant: & ibi tres aut plures boni testimonii viros, vel etiam, vbi opus fuerit, totam viciniam, iurare compellant, si quos ibidem hæreticos, vel aliqua occulta conuenticula celebrantes, vel a communi conuersatione fidelium dissidentes, sciuerint: & quos sciuerint episcopis, seu eorum officialibus, indicare. Qui vero ex his iuramenti religionem obstinatione damnabili respuentes iurare forte noluerint, hoc ipso tamquam suspecti de hæresi reputentur, & contra eos tamquam hæreticorum fautores procedatur. Qui autem sic indicati fuerint, nisi se ab obiecto crimine purgauerint, vel si post purgationem in pristinam lapsi fuerint perfidiam, canonice puniantur.

XXXIII.

Quia hæreticorum mos est non solum sacram scripturam conuellere, ac relicto vero sensu ad suam phantasiam contorquere: sed & sacros libros transferre, & in eisdem libris ac sacrorum doctorum, scholia quædam & annotationes marginales, sed deprauatas adiicere, quo eam, quam pollicentur libertatem ob oculos obtrudant simplicium, eosque fallacibus errorum inuolucris quasi tenaci visco inuoluant, & in errorum labyrinthum coniiciant. Inde est quod huius sacri Concilii auctoritate, ac de consensu suffraganeorum nostrorum, prohibemus, ne deinceps per prouinciam nostram imprimantur libri sacri aut sanctorum doctorum, qui vel de fide aut moribus ecclesiasticis habeant tractatum, sine nostra suffraganeorum-

ANNO
CHRISTI
1527.

que nostrorum per suas dioeceses speciali auctoritate & permissione. Contra facientes ipso facto sententiæ excommunicationis subiaceant.

Et si qui sint tales libri seu in prouincia seu alibi impressi, prohibemus sub eadem excommunicationis pœna, prædictos libros vendi vel publicari, sine nostra (vt prius) suffraganeorumve nostrorum permissione. Adicientes sub prædictis pœnis, quod eisdem libris non adiiciantur annotationes marginales quæ hæresim sapiant, aut scandalosæ sint, ac piarum aurium offensiuæ.

XXXIV.

Verum quia intelleximus libros nonnullos, scriptos lingua vernacula, impios & scandalosos, per nostram prouinciam enchiridii more, a quibusdam circumferri, & a laicis, pueris, ac mulieribus, interdum publice, aliquando occulte legi: qui etsi forte incertos habeant auctores, nemini tamen dubium est eos ex materia operis ab hæreticis & perditionis magistris prodiisse: de fratrum & coepiscoporum nostrorum consilio & consensu præcipimus sub excommunicationis pœna omnibus & singulis, cuiuscumque status, conditionis aut sexus, vt si quos habuerint libros, *fidem aut mores concernentes*, a viginti annis citra in vulgari seu Latino sermone editos, eosdem ad diœcesanum suum confestim deferant: vt cum ab eo aut eius vicariis & commissis visi fuerint sedulo & examinati diligenter, eorumdem librorum vel interdicatorum vel permittatur lectio. Quorum quidem librorum, seu iam impressorum, siue posthac imprimendorum, si lectio permessa fuerit, addatur eisdem libris decretum episcopi, quo significet per se aut alios doctos & approbatos viros seipsum examinationem diligentem fecisse, ac tunc demum eorum publicationem permittere. Volumus autem hoc præsens tam utile tamque salubre statutum per singulas parochias prouinciæ nostræ ter aut quater in anno publicari.

XXXV.

Inuidens semper humanæ saluti zizaniorum fator diabolus, quod in agrum dominicum per se directe non potest, id nonnunquam per suos, quos possidet, cupiditatis igne succensos, exquisitis modis efficere conatur. Siquidem dum nonnulli prædicatores, quæstores, vel falso

Concil. Tom. 34.

Q999 ij

nonnunquam simulatæ religionis habitu subintrant, prædicationis officium, circumuentis parochialibus presbyteris, vsurpant, nouas doctrinas, & sæpenumero hæreses, apud rudem plebeculam disseminant. Et beneuolentiam vulgi captantes administratoribus tam ecclesiasticis quam sæcularibus detrahunt, subditos suis maioribus rebelles & penitus inobedientes reddunt: plantare fingentes destruunt, seditiones excitant, scandala immittunt. Et dum quem venantur, quæstum fuerint assecuti, continuo recedentes, anxias suorum auditorum animas, promissæ sibi salutis spe vacuas, sed & variis expositas periculis, relinquunt errorum laqueis multiplicibus inuolutas. Nos ergo talibus viam, quantum cum Deo possumus, præcludere cupientes, præcipimus omnibus & singulis suffraganeis nostris, ne vllos, cuiuscumque status, ordinis vel conditionis existant, prædicatores, quæstores, religiosos seu sæculares, extraneos siue diœcesanos, quauis occasione, seu causa, ad officium prædicationis in ecclesiis per suas diœceses constitutis, permittant, tolerantve: nisi ab ipsis suffraganeis, eorumve vicariis, approbati, & ad hoc nominatim missi extiterint. *Quomodo enim, secundum Apostolum, prædicabunt, nisi mittantur?* Et veritas ipsa dicit in euangelio: *Rogate Dominum messis vt mittat operarios in messem suam.* Proinde suffraganei nostri nullos ad prædicandum mittant, nisi viros ætate maturos, moribus graues, & in sacris literis sufficienter eruditos.

Rom. 10.

Math. 9.

Math. 16.
Math. 23.

Eosdem etiam suffraganeos admonemus, vt si per se aut alios probos ac delectos viros prædicare voluerint, euangelium Christi sincere populo annuntient & prædicent. Imitentur vestigia Christi, præcipientis apostolicis viris: *Prædicate euangelium omni creaturæ.* Et iterum: *Docete omnes gentes seruare quæcumque mandauimus vobis.* Cessent in sanctis illis concionibus profanarum legum minime necessaria, rum citationes: poetarumque auctoritates superuacaneæ, subtilium quæstionum, & plerumque futilium, inanes allegationes. A ridiculis etiam histrionicisque sermonibus abstineant.

XXXVI.

Sint prædicatores, iuxta Gregorium, in verbo discreti: ne vel tacenda proferant, vel dicenda reticeant. Prædicent

ANNO
 CHRISTI
 1527.

rursus sacrum euangelium: innitantur interpretationibus sacrorum doctorum. Instruant populum ad obseruationem preceptorum Dei, vt fidem inconcussę teneant: atque omnibus mandatis Dei & ecclesię pareant, nec ab eiusdem ecclesię decretis & sanctionibus deuiant.

Sint etiam predicatorum sermones casti & examinati, ad amorem Dei populum trahentes, detestentur vitia concionatores verbi diuini, alliciantque auditores ad amplexus virtutum. Habeant præ oculis pro scopo honorem Dei & profectum animarum, nihil ad gloriam & ostentationem faciant, non quæstui sint intenti, aut vindictę appetentes.

Quod si secus fecerint, aut si populum more scurrarum vilissimorum, dum ridiculas & aniles fabulas recitant, ad risus cachinnationesque excitauerint: aut, quod deterius est, si prælatis ecclesię, principibus, sacerdotibusque detraxerint, ac tandem populum ab obedientia superiorum retraxerint; eundemque absolute decimarum ac aliorum, ad quę iure diuino & positio sunt omnes obstricti, abalienauerint: nos volumus tales tam ineptos & perniciosos concionatores ab officio prædicationis suspendi, & a suis superioribus pro modo & mensura excessus acriter puniri. Per præsens tamen statutum non intendimus derogare Clementinę, Dudum.

De prohibendis & puniendis ineptis prædicatoribus.

XXXVII.

Nos præterea cupientes animarum periculis, quantum cum Deo possumus, consulere, volumus omnes & singulos intelligere, quod illi soli Mendicantes habent potestatem absoluendi, qui primum per suos prouincialescustodes, ministros, priores, guardianos, aliosve eorundem Mendicantium prælatos, electi fuerint tamquam sufficientes & idonei, vita probati, discreti, modesti atque periti; inde suffraganeis nostris in suis diocesisibus per præfatos Mendicantium prælatos præsentati, qui ab eisdem episcopis ad audiendas confessiones sint commissi. Qui sic electi, præsentati, deputati, seu commissi, iuxta Canones conciliares, & Romanorum pontificum decreta, confessiones sibi confiteri volentium libere audire possunt, imponere pœnitentias salutare, & beneficium absolutionis impendere. Declaramus autem non competere Mendi-

cantibus sic deputatis & commissis, in absoluendo amplio- rem potestatem, quam curatis vel parochialibus sacerdotibus est a iure concessa: nisi forsitan eis ecclesiarum prælati, vberiore in hac parte gratiam specialiter duxerint faciendam. Guardianos autem, custodes, & alios fratrum Mendicantium præfectos, hortamur in Domino, vt in ecclesiarum suorum conuentuum loco ad legendum aptiore chartam præsentatorum suorum nomina continentem statuunt: quatenus qui volent Mendicantibus confiteri, videant prius si sint de nominatorum & approbatorum numero, alias absolutos se non fore intelligant.

XXXVIII.

Quoniam abbates nonnunquam attentant munus confirmationis conferre, idque vendicant ex consuetudine præscripta ad se pertinere: nos attendentes hanc impositionem manuum a Christo primum institutam, & ab apostolis receptam, solis episcopis (qui apostolorum sunt successores) reseruatam, consuetudinem huiusmodi (quæ potius corruptela dicenda est) reprobamus. Quod si qui sint qui contendant sibi competere hanc facultatem ex priuilegio, volumus quod, cum primum fuerint requisiti a suffraganeis nostris, de priuilegio fidem facere teneantur. Et idem statuimus obseruandum, quantum ad illos qui calicum consecrationem attentant.

XXXIX.

Sane cum matrimonium a Deo rerum omnium conditore in paradiso & in statu innocentie institutum fuerit, sitque, teste Apostolo, sacramentum: proinde cum magna reuerentia ac deuotione suscipiendum, vtpote in quo (sicut & in reliquis sacramentis) gratia conferatur: prohibemus ne in sponsalibus aut nuptiali benedictione fiant risus, cachinnationes, aut alia ridicula verba enuntientur. Quinimo moneantur affidati, quatenus ieiuni, contriti, & confessi, ac cum multa reuerentia ad hoc sacramentum accedant. Illum quoque abusum, qui inualluit in quibusdam partibus, vt benedictio nuptialis & Missa celebrentur statim post mediam noctem, tollimus & amputamus: statuentes, quod talia deinceps non fiant, nisi post ortum solem ac illucescentem diem. Siquidem

Ephes. 5.
Benedictionem nuptialē & Missam solum in die celebrari debere.

ANNO
CHRISTI
1527.

exemplo pernicioso interdum compertum est, solennitates huiusmodi nuptiales sic in latebris & occulto factas clandestinis matrimoniis viam aperuisse, & occasionem dedisse contemnendi tam excellens sacramentum, & lasciuias ac spurcicias quasdam committendi.

Sed cum ex clandestinis matrimoniis graua eueniant in dies scandala ac pericula, volumus omnes contrahentes, consulentes, scienter interessentes, auxiliantes, & adiuuantes sententiæ excommunicationis ipso facto subiacere.

De clandestinis matrimoniis non attentandis.

XL.

Et vt nihil sine discretione in ecclesia Dei fiat, expediens & rationabile visum est, propter lasciuas imagines & veritati scripturæ non conuenientes, si in posterum, præcedente episcopi aut commissi eius iudicio & visitatione, imagines in ecclesiis collocentur.

Ex multorum fida relatione didicimus, simplicem populum aliquando leui assertionem miraculorum ad vnum & alterum locum populariter concurrisse, candelas & alia vota obtulisse. Vt igitur credulæ simplicitati nobis commissæ plebis consulamus, & nouis impudentibusque hominum mente corruptorum ad quæstum occasionibus obuiemus; sacro approbante prouinciali Concilio, districtè prohibemus, ne quis posthac miraculum de nouo factum prætendat: neque intra aut extra ecclesiam, titulum, capellam, aut altare prætextu noui miraculi erigat, aut populi concursum in miraculi gratiam & venerationem recipiat: nisi prius loci episcopus de negotio quid sentiendum tenendumque sit causa cognita decreuerit.

Concilii postrema conclusio.

Et quia parum esset iura & statuta condere, nisi essent qui ea tuerentur & executioni demandarent, idcirco volumus, statuimus, & ordinamus sub pœnis ante dictis, omnia & singula supra scripta, sic, vt præmittitur, in dicto sacro prouinciali Concilio decreta, statuta & ordinata, per omnes suffraganeos nostros in suis Synodis intimari & publicari, illaque in futurum inuiolabiliter obseruari, executionem huiusmodi pœnarum eisdem nostris suffraganeis tenore præsentium committentes. In quo-